

System kontrolly pro podmíněnost ve vztahu k ÚKZÚZ

V systému podmíněnosti jde o dodržení souboru základních požadavků, které jsou podkladem pro nárokování režimu přímých plateb v zemědělství.

Pro období 2023 až 2027 došlo ke sloučení poskytovaných podpor do jediného strategického plánu společné zemědělské politiky, podle kterého budou poskytovány podpory zemědělského sektoru.

Od roku 2023 je v České republice vyplácení přímých podpor a dalších dotací „podmíněno“ plněním standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu, dodržováním povinných požadavků v oblasti životního prostředí, veřejného zdraví, zdraví zvířat a rostlin.

V případě, že žadatel o dotace tyto podmínky nedodrží, může mu být snížena nebo, v nejkrajnějším případě, neposkytnuta výplata vybraných relevantních dotací.

- Prvním aspektem je shoda s evropskými právními normami, pokrývajícími oblasti životního prostředí, nezávadnost potravin, správného zacházení s hospodářskými zvířaty (welfare) a rostlinolékařství.
- Druhým aspektem je požadavek, aby farmář jako podmínku k obdržení dotací udržoval ochranné pásy kolem vodních toků ve shodě s dobrým zemědělským a environmentálním stavem (DZES 4).

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský jako jedna z kompetentních kontrolních organizací v rámci systému podmíněnosti, zajišťuje (ve spolupráci s dalšími kontrolními organizacemi) úřední kontrolu nad dodržováním následujících zákonných norem:

1. Směrnice EP Rady (ES) č. 2000/60/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky o ochraně vod před znečištěním fosforečnany ze zemědělských zdrojů

Kontrolu podmínek ochrany vod před znečištěním fosforečnany vykonává ústav podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství (§ 4 c) a podle zákona č. 147/2002 Sb., o ÚKZÚZ a o změně některých souvisejících zákonů.

Kontrola je zaměřena na dodržování vybraných podmínek, které mají oporu v zákoně o hnojivech, zákoně o vodách a v zákoně o odpadech:

- předložení povolení k nakládání s vodami,
- předložení povolení k vypouštění odpadních vod,
- používání závadných látek obsahujících fosforečnany,
- skladování závadných látek obsahujících fosforečnany,
- provádění zkoušek těsnosti nádrží určených pro skladování závadných látek obsahujících fosforečnany ve stanovených termínech,
- provozování odpovídajícího kontrolního systému pro zjišťování úniku skladovaných závadných látek obsahujících fosforečnany.

2. Směrnice Rady č. 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů

Ze zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, v aktuálním znění, provádí ÚKZÚZ rovněž výkon odborného dozoru ve vztahu k Směrnici Rady č. 91/676/EHS, která je implementována do právního řádu ČR zákonem č. 254/2001 Sb., o vodách, v platném znění a následně je podrobně zpracována v nařízení vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programu v platném znění.

Úřední kontrola zemědělských podnikatelů hospodařících ve zranitelných oblastech je zaměřena na dodržování těchto požadavků:

- dodržení období zákazu hnojení,
- používání hnojiv s ohledem na půdně-klimatické podmínky stanoviště,
- omezení množství dusíku na max. dávku 170 kg/ha/rok aplikovaného v organických a organominerálních hnojivech, ve statkových hnojivech a upravených kalech,
- skladování hnojiv a statkových hnojiv (včetně požadavků na skladovací kapacity),
- omezení použití hnojiv a pěstování plodin na svažitých půdách,
- omezení použití hnojiv v blízkosti útvarů povrchových vod,
- zákaz použití hnojiv na podmáčených, zaplavených, promrzlých a sněhem pokrytých půdách.

3. Nařízení EP a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinářského práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin

Při uvádění krmiva do oběhu je nutné zajistit jeho bezpečnost pro produkci potravin a ke krmení zvířat. Provozovatelé krmivářských podniků ve všech fázích výroby, zpracování a distribuce musí zajistit ve svých podnicích, aby potraviny a krmiva splňovaly požadavky potravinového práva.

Tyto povinné požadavky týkající se činností krmivářských podniků kontroluje ÚKZÚZ s cílem zajistit vysokou úroveň ochrany spotřebitele s ohledem na bezpečnost potravin a krmiv.

Podle tohoto nařízení může být krmivo uvedeno na trh a krmeno hospodářským zvířatům pouze pokud:

- nemá škodlivý účinek na lidské zdraví a zdraví zvířat,
- nezpůsobí, že potraviny získané z hospodářských zvířat jsou nebezpečné pro lidskou spotřebu.

Úřední kontrola v rámci systému podmíněnosti je zaměřena na dodržování těchto požadavků:

- krmiva musí být odebírána pouze z řádně registrovaných provozů,
- kontrola používání povolených forem krmiv a dodržování pokynů pro jejich používání,
- dodržování podmínek vhodného skladování krmiv (oddělené skladování od medikovaných krmiv, odpadů, chemických, nebezpečných a zakázaných látek),
- dodržování vhodné manipulace s krmivy,
- dodržování čistoty skladů (v případě potřeby kontrola přijatých vhodných opatření k hubení škůdců),
- dodržování ochranné lhůty použitých pesticidů při sklizni a skladování plodin,
- kontrola vedených záznamů o zdroji, množství a spotřebě krmiva, o použití přípravků na ochranu rostlin, biocidních produktů, GMO, o výsledcích analýz vzorků krmiv,
- byly provozovatelem zohledňovány výsledky analýz vzorků primárních produktů, které jsou významné z hlediska bezpečnosti krmiv.

4. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh

Cílem zavedení povinných požadavků na hospodaření „PPH 7“, které se týkají používání přípravků na ochranu rostlin (dále jen „POR“), je snížení rizika ohrožení zdraví lidí, zvířat a rostlin nejen při aplikaci POR, ale také po sklizni ošetřené plodiny, u níž se při nesprávném použití POR zvyšuje pravděpodobnost nadlimitního výskytu reziduí v konečném produktu určeném k potravinářským účelům nebo jako krmivo pro hospodářská zvířata. Nedodržení pokynů k ochraně vod může způsobit znehodnocení podzemního nebo povrchového zdroje pitné vody a v důsledku výskytu reziduí účinných látek použitých POR může poškodit zdraví lidí a zvířat. Požadavky PPH 7 vycházejí z Nařízení EU č. 1107/2009 a zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Úřední kontrola požadavků PPH 7 je zaměřena na:

- **používání pouze povolených POR,**
- **dodržování požadavků na ochranu podzemní vody** při aplikaci POR se stejnou účinnou látkou,
- **dodržování povoleného rozsahu použití POR na zemědělské půdě i mimo zemědělskou půdu subjektu,** avšak v souvislosti se zemědělskou výrobou,
- **dodržování povoleného dávkování POR,** tzn., aby nebyla překročena nejvyšší povolená dávka POR pro daný účel uvedená na etiketě POR nebo v nařízení ÚKZÚZ,
- **dodržování omezení pro použití POR v ochranném pásmu zdrojů** podzemních vod nebo vodárenských nádrží,
- **dodržování požadavků na ochranu včel a suchozemských obratlovců** při aplikaci POR,
- **použití POR tak, aby nedošlo k zasažení rostlin mimo pozemek,** na němž se prováděla aplikace,
- **použití POR v souladu s pokyny na ochranu vodních organismů,** tj. **dodržení ochranné vzdálenosti od útvaru povrchové vody bez aplikace POR** uvedené na etiketě POR nebo v Nařízení ÚKZÚZ,
- **dodržení ochranné vzdálenosti od oblastí využívaných širokou veřejností a zranitelnými skupinami obyvatel při použití POR** dle údajů uvedených na etiketě nebo v nařízení ÚKZÚZ,
- **dodržení ochranné lhůty po aplikaci POR** na pozemku a ve skladu rostlinných produktů,
- **dodržení maximálního počtu ošetření POR v plodině** dle údajů uvedených na etiketě nebo v nařízení ÚKZÚZ.

5. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/128/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů

Od roku 2023 jsou u žadatelů o dotace předmětem kontroly požadavky „PPH 8“, které se týkají povinností při skladování POR, používání profesionálního zařízení pro aplikaci POR a odborné způsobilosti fyzických osob nakládajících s POR. Tyto požadavky mají právní oporu ve Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2009/128/ES, a to v čl. 5 odst. 2, čl. 8 odst. 1 až 5, čl. 12, pokud jde o omezení používání pesticidů v chráněných oblastech vymezených na základě rámcové směrnice o vodě a právních předpisů týkajících se sítě Natura 2000, čl. 13 odst. 1 a 3 týkající se nakládání s pesticidy a jejich skladování a likvidace jejich zbytků. Články této směrnice EU jsou implementovány do zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 541/2020 Sb., o odpadech.

Úřední kontrola požadavků **PPH 8** je zaměřena na:

- **zajištění nakládání s POR odborně způsobilou osobou,**
- **kontrolní testování profesionálního zařízení pro aplikaci POR,**
- **dodržení postupů při přípravě aplikační kapaliny a čištění profesionálního zařízení po aplikaci POR** v souladu s požadavky stanovenými v příloze č. 3 vyhlášky č. 207/2012 Sb. a pokyny uvedenými na etiketě,
- **splnění požadavků** uvedených v příloze č. 1 a č. 5 část A k vyhlášce č. 207/2012 Sb. **z hlediska seřízení profesionálního zařízení pro aplikaci POR** (stav nádrží a rozvodů kapaliny, funkčnost trysek, shodnost typu a velikosti trysek, stav postřikového rámu, funkčnost výškového nastavení aplikačního rámu postřikovače nad povrchem, seřízení pracovního tlaku kapaliny, stav ventilátoru u rosiče a postřikovače s podporou vzduchu, funkčnost a těsnost dávkování mořidla a osiva u mořičky osiv).
- **splnění technických požadavků na skladování POR** podle vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby v zemědělství, v platném znění,
- **skladování POR podle druhů, odděleně od jiných výrobků a POR nebo pomocných prostředků určených k likvidaci jako odpad** a mimo dosah látek, které by mohly ovlivnit vlastnosti skladovaných přípravků nebo pomocných prostředků,
- **skladování POR v originálních obalech** označených údaji v souladu se zvláštními právními předpisy,
- **oddělené uskladnění POR s prošlou dobou použitelnosti** od ostatních skladovaných POR,
- **vedení průběžné evidence** o příjmu a výdeji skladovaných POR,
- **zajištění nakládání s odpady** (obaly od POR a pomocných prostředků včetně nespotřebovaných POR a pomocných prostředků) v souladu se zákonem č. 541/2020 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů.

6. Nařízení EP a Rady (EU) 2021/2115 ze dne 2. prosince 2021, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky

Kontrola standardu DZES 4 je zaměřena na:

- **zákaz aplikace všech přípravků na ochranu rostlin v 3 metrovém ochranném pásu** od břehové čáry útvaru povrchové vody,
- **zákaz hnojení v 3 metrovém ochranném pásu** se vztahuje na aplikaci všech hnojiv (včetně hnojiv statkových), čistírenských kalů, sedimentů,
- **udržení nehnojeného 25 metrového ochranného pásu** při kontrole na místě, zakázána je aplikace tekutých hnojiv s rychle uvolnitelným dusíkem (kejda a tekutý podíl po její mechanické separaci, močůvka, hnojůvka, silážní šťávy, digestát aj.).

Zákaz hnojení se netýká pastvy hospodářských zvířat, tzn. pastva je v tomto pásu dovolena. Musí být však zabráněno vstupu zvířat do vody (optimálně za pomoci ohradníků). Omezení rovněž neplatí pro aplikaci tzv. pomocných látek a ponechaných rostlinných zbytků.

www.ukzuz.cz

Sekce zemědělských vstupů

Odbor kontroly zemědělských vstupů

Hroznová 2, 603 00 Brno • Tel.: (+420) 543 548 309, 379

06-2023